

MYKOLO KLEOPO OGINSKIO VAIKAI

JURGA ŽEMAITYTĖ

Mykolas Kleopas Oginskis, gyvendamas santuokoje su pirmąja ir antrąja žmona, susilaukė 8 vaikų. Iš pirmosios santuokos su Izabele Lasocka (1764–1852) Mykolas Kleopas turėjo du sūnus: Tada Antonijų (1798–1844) ir Pranciškų Ksaverą (1801–1837).

Marija de Neri (1778–1851), būdama santuokoje su Mykolu Kleopu, pagimdė šešis vaikus: Ameliją (1803–1858), Emą (1810–1871), Idą (1813–?), Irenėjų Kleopą (1808–1863), 1807 (?) m. gimusią Sofiją (Zosę), kuri anksti mirė, ir dar vieną taip pat kūdikystėje mirusią dukrą, apie kurią daugiau žinių nėra pavykę rasti.

TADAS ANTONIJUS (ANTANAS) OGINSKIS (1798–1844)

Tadas Antonijus Oginskis – vyriausiasis Izabelės Lasockos ir Mykolo Kleopo Oginskio sūnus. Jis buvo vedęs Mariją Teklę Rönne (1804 (?)–1897), kurios mama buvo Antanina von Rönne, o tėvas – baronas Feliksas von Rönne.

Marijai tai buvo antroji santuoka. Būdama dar visai jauna, ji buvo ištekinga už Mykolo Borevičiaus (1774–1820). Jų santuoka įregistruota 1813 m. birželio 20 dieną. Mykolas Borevičius mirė būdamas 46 metų amžiaus.

Marija ir Tadas Oginskiai turėjo tris dukras: Ameliją Oginskytę-Valavičiienę, Gabrielę Mariją Oginskytę-Rönne ir Nataliją Oginskytę-Gauronskienę.

PRANCIŠKUS KSAVERAS OGINSKIS (1801–1837)

Pranciškų Ksaveras Oginskis – Mykolo Kleopo Oginskio ir Izabelės Lasockos jauniausias sūnus. Jis gimė 1801 m. centrinėje Lenkijoje buvusiam Bžezinų dvare. Studijavo Vilniaus universitete, priklausė ten veikusiai slaptai Filomatų organizacijai. Iš tėvo paveldėjo muzikinį talentą, kuriuo 1820–1830 m. dažnai subtilgėdavo Varšuvos aristokratų salonuose. Jis ten 1820 m. pradėjo lankytis kartu su broliu Tadu Antonijumi. Šiuose susibūrimuose Pranciškų Ksaveras atlikdavo savo kūrinus, parašytus tuo laikotarpiu madingu brilianto stiliumi. Jie žavėdavo aiškumu ir emocionalumu. Jam didelę įtaką darė J. L. Dusenka, A. Kolono, G. Sponfino ir tevo M. K. Oginskio kūryba. Tai buvo laikotarpis, kai jaunas kompozitorius Frederikas Šopenas pradėjo savo karjerą. Mykolo Kleopo Oginskio ir jo sūnaus Pranciškaus Ksavero Oginskio kūryba tuo metu padarė nemažą įtaką kūriniams F. Šopeno ieškojimams. Po 1831 m. sukilimo Pranciškų Ksaveras Oginskis gyveno Sankt Peterburge ir Vilniuje. Mirė 1837 m. Veisiejuose (Lazdijų rajonas).

Amelija Oginskytė. XIX a. Dailininkas Fransua Ksavje Fabras. Kūrybos saugomas Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Mykolo Žilinskių paveikslų galerijoje

AMELIJA OGINSKYTĖ-ZALUSKA (1803–1858)

Amelija Oginskytė-Zaluska – Mykolo Kleopo Oginskio ir Marijos de Neri vyriausioji dukra.

Ji gimė 1803 m. liepos 10 d. Zalesės dvare, kuris yra ant Vilijos upės kranto, pusiaukelėje tarp Vilniaus ir Minsko, dabartinės Baltarusijos teritorijoje. Dar vaikystėje išryškėjo Amelijos polinkis menui – piešimui, poezijai, muzikai, šokiams ir kalboms (mokėjo anglų, italų, lenkų, lietuvių, lotynų, prancūzų, rusų, vokiečių kalbas). Muzikuoti, rinkti partitūras ir kurti pardėjo vaikystėje. Kartu su seserimi Ema grodavo pianinu keturiomis rankomis. Amelija rašė proginius eilėraščius, tapė.

1826 m. gegužės 11 d. ji ištekėjo už turtingo Gulbinų (Panevėžio apskritis) dvarininko grafo Karolio Teofilio Zaluskio (1794–1845). Po santuokos jaunieji Zaluskiai apsigyveno Gulbinuose. Ten gimė ir du pirmieji jų vaikai – Mykolas Zaluskis (1827–1893) bei Marija Eugenija Sofija Zaluska (1829–1910). Iš viso Amelija pagimdė 11 vaikų. Du iš jų – Teofilis (1828–1829) bei Juozapas (1832–1834) mirė kūdikystėje. A. ir T. Zaluskų šeimoje dar augo ir trys dukros – Ema (1831–1912), Ida (1841–1916), Pranciška (1843–1924) bei keturi sūnūs – Karolis Bernardas (1834–1919), Irenėjus (1835–1868), Stanislovas (1838–1904) ir Ivas (1840–1881).

Viršuje – Amelija Oginskytė-Zaluska su dukra Ida (?). Dailininkas Kasperas Frederikas Volfas. Paveikslas saugomas Krosnos apygardos muziejuje (Muzeum Okregowe w Krosnie).
 Dašinėje – Irenėjus Kleopas Oginskis. Dailininkas D. Maurinas. Kūriny saugomas Nacionaliniame M. K. Čiurlonio dailės muziejuje. Rimantės Ropytės nuotrauka. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

Jonas Stanislovas Apolinaras Moravskis savo atsiminimuose „Keleri mano jaunystės metai Vilniuje: atsiskyrėlio atsiminimai“ taip apibūdino Ameliją: „Savo gerumu, švelnumu, išsilavinimu, ištikimybe ir pasiaukojimu vyrui, protu ir dora ji kaip dangus ir žemė skyrėsi nuo savo motinos, todėl pastarosios niekuomet nebuvo mylima.“ Kiek šie žodžiai objektyviai apibūdina Amelijos motiną, sunku pasakyti. Grafas K. T. Zaluskis dalyvavo 1831 m. sukilime – kovojo prieš Rusijos valdžią. Sukilimui pralaimėjus, K. T. Zaluskis buvo pasmerktas mirti, todėl Zaluskiečiai, vengdami susidorojimo, persikėlė gyventi į Klaipėdą (tuo metu vadinosi Memelis), kuri priklausė Prūsijos karalystei ir čia Rusijos caro įsakymai negaliojo. Gulbinų dvarą ir visas Zaluskiams priklausiusias Rusijos kontroliuojamoje teritorijoje buvusias žemes caro valdžia sekvestravo.

1837 m. K. T. Zaluskis paveldėjo dvarą Ivoničių kurorte (Galicija, tuo metu priklausiusi Austrijai, dabar čia – pietryčių Lenkijos teritorija) ir tada Zaluskių šeima persikėlė gyventi ten.

Zaluskių dvaras Ivoničiuose ilgą laiką Lenkijoje garsėjo kaip kultūros centras ir traukė kūrėjus. Čia gyvendama Amelija ir toliau kūrė muziką. Ji buvo ir dvare vykusių kultūros žmonių suėjimų siela, jų metu skambindavo pianinu. Amelijos atminimas Ivoničiuose puoselėjamas iki šiol. Jos vardu yra pavadintas mineralinis šaltinis, sanatorija, miestelio parapijėje bažnyčioje kabo jai skirta memorialinė lenta.

Amelijos vyras K. T. Zaluskis mirė 1845 metais. Po vyro mirties Amelija apsirgo. Tada ji įsikūrė Italijos pietuose esančioje didžiausioje Partenopėjos salyno saloje Iščioje. Ten ji 1858 m. rugsėjo 5 d. ir mirė. Tą akimirką kartu su ja buvo jos sūnus Karolis Bernardas Zaluskis. Amelija palaidota Iščios saloje.

Meilę muzikai Amelija įskiepijo ir devyniems savo vaikams, kuriuos pati muzikos ir išmokė. Dukrą Emą Zaluską muzikos vėliau mokė pats Frederikas Šopenas ir Karolis Mikelis. Ji tapo garsia pianiste. Karolis Bernardas buvo kompozitoriaus Ferenso Listo draugas, pats gerai grodavo pianinu, kūrė muziką, domėjosi Rytų kultūra bei kalbomis. Tuo pat metu jis garsėjo ir kaip diplomatas (buvo austrų ambasadorius, atašė ir specialusis pasiuntinys Egipte, Japonijoje, Prūsijoje, Kinijoje Švedijoje, Turkijoje, Persijoje, Siame).

Didžiojoje Britanijoje dabar gyvenantis kompozitorius ir visuomenės veikėjas Ivo Zaluskis – Amelijos ir Karolio Teofilio Zaluskių proprovaikaitis. Jis paskutiniaisiais metais kelis kartus lankėsi Lietuvoje, dalyvavo Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus rengiamuose „Polonezų kelio“ koncertuose, Plungėje vykstančiuose Mykolo Oginskio tarptautiniuose muzikos festivaliuose, daugelyje kitų kultūrinių renginių, juose grojo savo proprosenelio Mykolo Kleopo Oginskio ir kitų šios giminės atstovų kūrinius. Kitas jos proprovaikaitis Andrzejus Zaluskis taip pat gyvena Didžiojoje Britanijoje. Jis yra muzikologas, daugelio knygų apie iškilus menos veikėjus autorius, tyrinėja Oginskių giminės istoriją ir rašo knygas apie šios giminės muzikus, tarp jų ir apie Mykolą Kleopą Oginskį.

Ema Oginskytė-Bžostovska-Vysocka (1810–1871)

Ema Oginskyte-Bžostovska-Vysocka – Mykolo Kleopo Oginskio ir Marijos de Neri dukra. Nuo mažų dienų Ema, kaip ir jos sesuo

(Nukelta į 24 p.)

(Atkelta iš 23 p.)

Amelija bei brolis Irenėjus, kartu su tėvais daug keliaudavo. Taip ji susipažino su Europa, jos kultūra, muzika. Polinkį menams turėjo nuo vaikystės. Ji muzikuodavo, rašydavo muziką. Zalesės dvare rengiamuose vaidinimuose, koncertuose dalyvaudavo kartu su seserimi Amelija. Mergaitės skambinti pianinu yra mokęs italas Džuzepė Palianis. Vėliau, kaip teigiama įvairiuose rašytiniuose šaltiniuose, jis įšivėlė į intrigas su Mykolo Kleopo Oginskio žmona Marija de Neri ir išvyko gyventi į Sankt Peterburgą. Tikėtina, kad Amelija ir Ema grodavo ir M. K. Oginskio suburtame Zalesės kvartete, kuriame jų tėvas grieždavo pirmuoju smuiku. Spėjama, kad savo dukroms M. K. Oginskis tuo laiku galėjo rašyti ir duetus. Pianinu jos skambindavo keturiomis rankomis.

IDA OGINSKYTĖ-KUBLICKA (1813–? M.)

Mažai žinių yra išlikę apie M. K. Oginskio ir Marijos de Neri dukrą Idą Oginskytę. Ji buvo jauniausia jų dukra. Nežinoma Idos mirties data. Guzove gyvenantis Mykolo Kleopo Oginskio gyvenimo tyrinėtojas Piotras Staniakas 1998 m. Lenkijoje išleistoje knygoje „Kleopas Mykolas Oginskis (1765–1833)“ rašo, kad Ida buvo ištekėjusi už Adolfo Piottucho Kublickio.

IRENĖJUS KLEOPAS OGINSKIS (1808–1863)

Irenėjus Kleopas Oginskis – Mykolo Kleopo Oginskio ir Marijos de Neri sūnus. Jis iš savo tėvo paveldėjo Rietavo dvarą ir Juodainių kaimą (Laukuvos sen., Šilalės r.), papildomai nusipirko ir valdė Endriejavą bei Veivirženus (abi gyvenvietės yra Klaipėdos rajone).

Gimė I. K. Oginskis Florencijoje. Jaunystėje taip pat, kaip ir jo tėvas, mėgo muzikuoti.

I. K. Oginskis turėjo dvi žmonas: anksti mirusią Juzefą Kalinovską (1816–1844) ir pirmosios žmonos seserį, caro Aleksandro II freiliną Olgą Kalinovską (mirė 1899 m.), kurią jaunystėje buvo įsimylėjęs pats caraitis Aleksandras (būsimasis imperatorius Aleksandras II). Gyvendami santuokoje Irenėjus ir Olga Oginskiai susilaukė dviejų sūnų – Bogdano Pranciškaus Juozapo Oginskio (Rietavo kunigaikščio) ir Mykolo Mikalojaus Severino Marko Oginskio (Plungės kunigaikščio). Vienas iš plačiai paplitusių teiginių, kurį kol kas sunku vadinti tikru faktu, sako, kad Bogdanas buvo ne Irenėjaus, o caro Aleksandro II ir Olgos jaunustės meilės vaisius.

Paveldėjęs tėvui priklausiusį Rietavo dvarą, I. K. Oginskis pasirūpino, kad miestelyje būtų įsteigta ligoninė, vaistinė, senelių ir našlaičių prieglauda, kelios taupomosios skolinamosios kasos, paštas. 1835 m. I. K. Oginskis savo dvaruose panaikino baudžiavą. Jis buvo specialaus Kauno gubernijos komiteto, sudaryto baudžiamos panaikinimo klausimams nagrinėti, narys.

1836 m. jo rūpesčiu Rietave pradėjo veikti valdiška dviklasė mokykla. XIX a. 5 dešimtmetyje Irenėjaus Kleopo iniciatyva buvo perstatyta dvaro sodyba, iškilo ankstyvojo istorizmo neoromanišnių formų rūmai, kurie buvo italų romaninio stiliaus interpretacija. Minėtu laikotarpiu Rietave buvo įrengtas ir didelis parkas, įveistas sodas, įrengti keli tvenkiniai, 1859 m. pastatyta oranžerija. Apie 1850-uosius metus I. K. Oginskio nurodymu klasikiniais principais buvo perplanuotas ir visas Rietavo miestelis. 1859 m. Rietave I. K. Oginskis įsteigė dviklasę agronomijos mokyklą – pirmąją agronomijos mokyklą Lietuvoje. Tuo laikotarpiu Irenėjus Kleopas Oginskis čia atliko ir daug kitų darbų, kurie prisidėjo prie žemės

Nežinomos ponios (sėejama, kad Irenėjaus Kleopo Oginskio antrosios žmonos Olgos Kalinovskos) portretas. Dailininkas nežinomas (spėjama, kad Josephas Desire Courtas). Kurinys saugomas Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje. Rimantes Ropytes nuotrauka. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

ūkio ir gyvulininkystės vystymo, krašto techninės pažangos.

Kunigaikštis buvo meninės prigimties, šviesaus proto žmogus, pats gerai mokėjo žemaičių kalbą, rūpinosi vietos gyventojų švietimu. Vienu metu jis rėmė žemaičių kultūrinio sąjūdžio veikėjų Simono Daukanto ir Mykolo Akelaičio veiklą, rėmė Lauryno Ivinskio 1846 m. išleistą pirmąjį lietuvišką kalendorių – „Metskaitius“ (pirmąjį lietuvišką periodinį leidinį). I. K. Oginskio dėka Rietavas tuo laiku buvo svarbus Žemaitijos ūkio bei kultūros centras. Du jo sūnūs – Bagdonas ir Mykolas – itin daug nuveikė organizuodami, steigdami muzikos mokyklas, orkestrus Rietave ir Plungėje. Su vietiniais gyventojais jiems ne visada pavykdavo sutarti.

Irenėjaus ir jo žmonos Olgos Oginskių atminimas įamžintas Rietavo bažnyčioje, kurios statybą jie finansavo. 1863 m. I. K. Oginskiui paminklą-biustą iš juodo ir balto marmuro sukūrė dailininkas A. Cattier (Katje). Šalia, kiek aukščiau, yra to paties dailininko sukurtas Irenėjaus Kleopo žmonos Olgos biustas. Šventoriuje tebestovi 1840 m. iš akmens ir medžio padarytas koplytstulpis.

I. K. Oginskis mirė Rietave 1863 m. (iki 1863 m. sukilimo pradžios), būdamas 55 metų amžiaus. I. K. Oginskio žmona po vyro mirties išvyko gyventi į užsienį. Kunigaikščio kapavietė ir ją žymintis obeliskas yra Rietave, šalia Oginskių šeimos koplyčios, kurioje palaidoti ir jo abu sūnūs – Bogdanas ir Mykolas Oginskiai.